

Pályaismereti és pályaszocializációs gyakorlatok osztatlan szakpáros nappali közismereti képzésben¹

A gyakorlatleírás a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet és a PTE TVSZ 12. A melléklete alapján készült.

Pályaismereti és pályaszocializációs gyakorlatok a képzéssel párhuzamosan folyó, különböző típusú partnerintézményekben, saját szakjához is tartozó órákon, foglalkozásokon végzett, az ajánlott tantervben meghatározottak szerinti gyakorlatok a neveléstudományi szakterületek oktatóinak vezetésével.

A képzéssel párhuzamosan szervezett pályaismereti és pályaszocializációs gyakorlatok a pedagógiai, pszichológiai elméleti és gyakorlati felkészítés tantervben meghatározott tárgyai, melyek az alábbiak szerint teljesítendőek:

1. félév: **Pedagógiai problémátörténet és tanulási környezetek pályaszocializációs gyakorlat**
2. félév: **Tanulásközpontú kommunikáció pályaszocializációs gyakorlat**
4. félév: **Az iskola társadalmi környezete pályaszocializációs gyakorlat**

A pályaismereti és pályaszocializációs gyakorlatok értékelése a gyakorlatot vezető oktató feladata.

1. Pedagógiai problémátörténet és tanulási környezetek pályaszocializációs gyakorlat

A teljesítés féléve: 1. félév. A gyakorlat kreditértéke: 2 kredit

A tantárgy célja, hogy a pedagóguspályára készülő hallgatók a jelenkori iskolai gyakorlat pedagógiai problémáit és tanulási környezetét történeti és komparatív, elméleti alapokra támaszkodva, saját empirikus megfigyeléseiken keresztül értelmezzék. A gyakorlat a pedagógiai gondolkodás megalapozását, a szakmai identitás formálását és a pályaszocializáció támogatását szolgálja, miközben fejleszti a hallgatók rendszerszemléletét, multiperspektivikus látásmódját, problémamegoldó és kritikai gondolkodását. A tantárgy kiemelt figyelmet fordít a tanulási környezetek, valamint a tanulástámogató színterek pedagógiai elemzésére.

A gyakorlat tartalma:

A hallgatók iskolai gyakorlatuk során tanórai és tanórán kívüli tevékenységek keretében megfigyeléseket végeznek, amelyek a jelenkori iskolai gyakorlat pedagógiai problémáinak, tanulási környezeteinek, valamint az iskola társas, kulturális és tárgyi dimenzióinak feltárására irányulnak. A megfigyelések kiterjedhetnek az iskolai emlékezet intézményi formáira (pl. az iskola története és annak forrásai: értesítők, iskolaújságok, évkönyvek, iskolamúzeum, taneszköz-gyűjtemény, tablók, fotók, videófelvevételek), az iskolai identitás és hagyományok alakításának gyakorlataira (pl. névadás, iskolai ünnepek, jelképrendszerek, diákönkormányzati tevékenységek), továbbá az oktatás és nevelés fizikai, tárgyi és digitális környezetének vizsgálatára. A hallgatók a megfigyelések eredményeit reflektív módon dolgozzák fel.

¹ Elfogadva a Pedagógusképző Központ Tanácsának 42/2026. (09. 28.) számú határozatával.

A teljesítményértékelés kritériumai:

Hallgatói részvétel a gyakorlaton; a megfigyelések, tapasztalatok dokumentálása (reflektív esszé, hospitálási napló vagy dokumentumelemzés készítése). A gyakorlatra vonatkozó (lehetséges) portfólió-dokumentumokról – hospitálási napló, reflektív esszé, dokumentumelemzés – a hallgatók visszajelzést kapnak a tárgy oktatójától.

A számonkérés módja: portfólió alapú gyakorlati jegy

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők:

1. A hallgatók **a gyakorlatra való előzetes felkészülésüket** – a féléves tematikai csomópontok mentén – 12 kontaktóra keretében végzik.
2. A gyakorlat második eleme **a terepmunka, oktatói kísérettel**. Az iskolai gyakorlat 12 órás **csoportos óralátogatás vagy tanórán kívüli tevékenység** (megfigyelések az iskolai, a tanórai és a tanórán kívüli pedagógiai folyamatokról). Az iskolai terepmunka része egy reflektív megbeszélés a megfigyelt órák és tanórán kívüli tevékenységek érintett pedagógusaival.
3. A gyakorlat harmadik eleme a terepmunka után megvalósuló 4 kontakt óra, melynek keretében a hallgatók – az oktató irányításával – reflektálnak a gyakorlat során szerzett tapasztalataikra, elősegítve a gyakorlat szakszerű dokumentálását.

Közreműködő partnerintézmények:

Az iskolai terepmunka lehetőség szerint általános iskolai és középiskolai pécsi partnerintézményekkel együttműködésben valósul meg.

2. Tanulásközpontú kommunikáció pályaszocializációs gyakorlat

A teljesítés féléve: 2. félév. A gyakorlat kreditértéke: 2 kredit.

A tárgy célja, hogy a NAT2020 és a tanári kompetencia-elvárásokkal összhangban a tanórai kommunikációt a mindennapi gyakorlatban az egyéni vagy versenyeztető tanuláshoz képest eredményesebb gyakorlati paradigmán (Arató, 2011), a kooperatív tanulásszervezésen (Arató & Varga, 2012) keresztül tudják értelmezni és alkalmazni, valamint bármely megvalósuló gyakorlat megfigyelése és továbbfejlesztése során alkalmazni. A pályaszocializációs gyakorlat a Kolb-ciklus mentén három iteratív szakaszból áll. Az első szakaszban a kooperatív tanulásszervezés struktúráit, dinamikáját ismeri meg saját élményű tapasztalatszerzés révén, majd ennek fogalomalkotó tudományos, gyakorlati alapelveit ismeri meg, amelyek alapján tantárgy-területi adaptációt terveznek, hajtanak végre, és figyelnek meg, hallgatótársaikkal együttműködve. A projekttervek lebonyolítása és reflektív kiértékelése képezi a második szakaszt a gyakorlatnak. A harmadik szakaszban az átélt, a projektmunka során megtanult, kipróbált kooperatív paradigma alapelvei, struktúrái és dinamikái alapján figyelik meg a partnerintézmény különböző tárgyú tanóráit.

A teljesítményértékelés kritériumai:

- Aktív részvétel a projektmunkában és reflektív részvétel az iskolai megfigyelés során.
- A (a) projektmunkát reflektíven bemutatott projektdokumentációt, valamint a (b) megfigyelt órák leírását és elemzését, illetve a (c) javasolt továbbfejlesztéseket tartalmazó hallgatói portfólió leadásra került.
- Az értékelés kritériumorientált szempontjai: megfelelés az adaptálandó elméleti-gyakorlati keretrendszernek, szaknyelvi akkurátusság a portfólió-dokumentumokban, érvényesség és hitelesség a reflektív, tervező és továbbfejlesztő tevékenységek dokumentumaiban.

A számonkérés módja: portfólió alapú gyakorlati jegy

A pályaszocializációs gyakorlat tematikája:

1. **Szakasz (10 óra) FELKÉSZÜLÉS A KOLB-CIKLUS MODELLJÉRE ÉPÍTVE**
 - Élményalapú ismerkedés a kooperatív tanulásszervezéssel.
 - A tanórai kommunikáció dinamikája a kooperatív tanulásszervezésben.
 - A kooperatív tanulásszervezés alapelvei és struktúrái.
2. **Szakasz (10 óra) MIKRO-TANÍTÁS A HALLGATÓI CSOPORTBAN**
 - Kooperatív tanulásszervezésre épülő mikrotanítási projekt megtervezése.
 - Kooperatív tanulásszervezésre épülő projekt lebonyolítása szervezőként, facilitátorként.
 - Részvétel kooperatív tanulásszervezésre épülő projektekben résztvevőként, megfigyelőként.
3. **Szakasz (8 óra) PARTNERINTÉZMÉNYI MEGFIGYELÉS**
 - Kooperatív alapelvek érvényesülésének megfigyelése különböző, partnerintézményi tanórákon.
 - A megfigyelt tanórák elemzése, továbbfejlesztése a kooperatív tanulásszervezés szempontjából.
 - A megfigyelések visszajelzése és megbeszélése a hospitálásra lehetőséget adó partnerintézményi kollégákkal.

Közreműködő partnerintézmények:

A kurzus olyan pécsi vagy Pécs környéki általános iskolákkal együttműködésben valósul meg, ahol a hallgatók diverz háttérű diákok együttműködését figyelhetik meg (pl. Meszesi Általános Iskola).

3. Az iskola társadalmi környezete pályaszocializációs gyakorlat

A teljesítés fél éve: 4. félév. A gyakorlat kreditértéke: 2 kredit.

A tárgy célja, hogy a tanárképzésben résztvevő hallgatók rövid elméleti bevezetés, felkészítés után, iskolai gyakorlat keretében ismereteket és tapasztalatokat szerezzenek a különböző diákok sikeres tanulási útját támogató iskolán belüli és iskolán kívüli partnerekről, a velük való együttműködésekről.

A teljesítményértékelés kritériumai:

Strukturált megfigyelési szempontok alapján készített írásos beszámoló: intézménylátogatási dokumentum és reflektív esszé.

A számonkérés módja: portfólió alapú gyakorlati jegy

A gyakorlat három szakaszban valósul meg:

1. Elméleti bevezetés, felkészítés (8 óra)
2. Intézményi tapasztalatszerzés (16 óra)
3. Tapasztalatok strukturált feldolgozása – reflexió (4 óra)

Közreműködő partnerintézmények:

A kurzus olyan pécsi vagy Pécs környéki általános- és középiskolákkal együttműködésben valósul meg, ahol a hallgatók diverz háttérű diákokkal kapcsolatos iskolán belüli és kívüli egyéni igényekre reagáló támogatásokat figyelhetnek meg. (pl. Gandhi Gimnázium és Kollégium, Pécsi Leőwey Klára Gimnázium AJTP, A Tan Kapuja Buddhista Gimnázium és Ált. Iskola – Alsószentmárton, Khetanipe Tanoda, Gilvánfai Nyitott Ház Tanoda és Közösségi Ház).